

Δευτέρα 25/1 έως Παρασκευή 5/2, παρουσιάστηκε το μυθιστόρημα της Σάρλοτ Μπροντέ *Τζέιν Έιρ*.

Πώς να περιγράψεις συνοπτικά αυτό το ασυνήθιστο μυθιστόρημα; Ας δοκιμάσουμε την άσκηση του βιβλίου της Γλώσσας «μίλα σε ένα φίλο σου για το βιβλίο που διάβασες». Ο διάλογος θα πήγαινε κάπως έτσι:

«Πω, πω!..»

«Δηλαδή;»

«Το διαβάζεις και ξέρεις κάθε στιγμή τι ώρα είναι και τι καιρό κάνει... Δεν ήξερα πως είχαν 3D στο Γιορκσάιρ το 1850».

«Σοβαρά τώρα, για τι μιλάει;»

«Είναι η ιστορία μιας ορφανής, πιτσιρίκας κατά τον 19^ο αιώνα, που κακοποιείται από τους συγγενείς της, μορφώνεται σε ένα σχολείο – κόλαση, κερδίζει τον έρωτα ενός πλούσιου γαιοκτήμονα, ονειρεύεται, ελπίζει, διαψεύδεται, υποφέρει και τελικά βρίσκει την ευτυχία».

Με τη διαφορά πως...

Μοιάζει με ερωτικό μυθιστόρημα, άγρια πάθη, ζήλιες, ορμητικές εξομολογήσεις, ανατροπές, όλο το μενού, αλλά όχι ακριβώς...

Μοιάζει με γοτθικό μυθιστόρημα (όπου γοτθικό μυθιστόρημα = ιστορία με φαντάσματα, πύργους, αμαρτία και τιμωρία, ομίχλες, σκοτάδια, μπουουου! και τα λοιπά) αλλά στο τέλος το στοιχείο που τριγυρνά στους διαδρόμους του Θόρνφιλντ αποδεικνύεται μια παρανοϊκή, έγκλειστη σύζυγος.

Μοιάζει με ηθικολογία καθωσπρέπει αγγλίδας γεροντοκόρης, μόνο που κάθε τόσο σου βγάζει κάτι φεμινιστικά – αντισυμβατικά φλασάκια, κάτι σφυροκοπήματα του απάνθρωπου εκπαιδευτικού συστήματος στην Αγγλία του 19^{ου} αιώνα, κάτι διαγαμίες, κάτι σαρκασμούς της βρετανικής αριστοκρατίας που σε ζαλίζουν.

Σάρλοτ Μπροντέ, η μια από τις περίφημες αδελφές της αγγλικής λογοτεχνίας.

των Γουίλιαμ Λαρι.

Σάρλοτ Μπροντέ (1816-1855)

Όταν η Βρετανίδα συγγραφέας Σάρλοτ Μπροντέ έγραψε την *Τζέιν Έιρ*, δημοσίευσε το μυθιστόρημά της με το αντρικό ψευδώνυμο Κιούρερ Μπελ, γνωρίζοντας τη θύελλα διαμαρτυριών που θα ξεσπάκωνε το βιβλίο της, καθώς παρουσίαζε μια τολμηρή για την εποχή γυναίκα, η οποία αφηγά το κατεστημένο και εκφράζει απόψεις που θα μπορούσαν να σκανδαλίσουν τη συντηρητική κοινωνία της εποχής, όπως η ανεξαρτησία

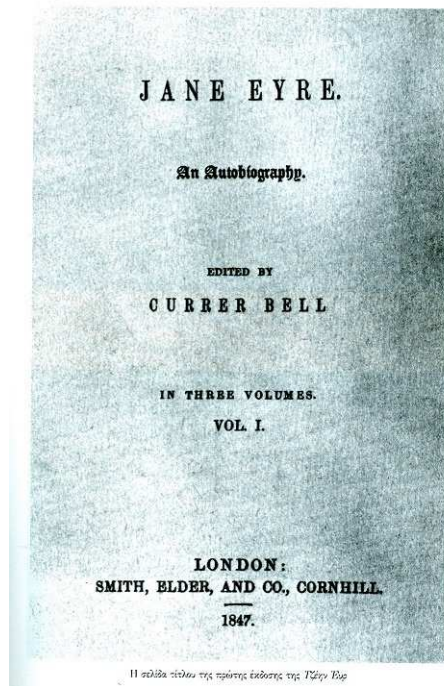
των γυναικών, το δικαίωμά τους στην εργασία, στην επιλογή συζύγου κ.ά. Το βιβλίο, βέβαια, σημείωσε μεγάλη εμπορική επιτυχία, αλλά δέχτηκε τα πυρά των κριτικών λόγω του ερωτικού στοιχείου, που είναι διάχυτο στις σελίδες του, και της σχέσης ανάμεσα στην ηρωίδα και τον Έντουαρντ Ρότσεστερ. Η Σάρλοτ Μπροντέ βασίστηκε σε προσωπικές εμπειρίες, για να περιγράψει με ακρίβεια το συμβατικό ρόλο των γυναικών στη

(...στην Αγγλία των αρχών του 19^{ου} αιώνα, το σθημένο λέει λανθασμένα «στη βικτωριανή περίοδο»).

Η άλλη αδελφή ήταν η Έμιλυ Μπροντέ, *Ανεμοδαρμένα ύψη*, η αίσθηση του αβυσσαλέου, του τραγικού στο ζενίθ, άγριοι, βυρωνικοί χαρακτήρες, και πάλι φαντάσματα και εκταφές και εκδικήσεις – αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία. Περίεργο πράγμα, αυτός ο αιδεσιμότατος Μπροντέ από το Χόγουορθ, πατέρας τεσσάρων καλλιεργημένων θυγατέρων που πέθαναν όλες προτού φτάσουν τα σαράντα (η Σάρλοτ ήταν η μόνη που παντρεύτηκε) να βγάζει τέτοια λογοτεχνικά φυντάνια...

Πρωτοκυκλοφόρησε το 1847, με ψευδώνυμο, εννοείται.

Διαβάζεται άφοβα και από δεκάχρονο και ο σημερινός αναγνώστης μάταια θα έψαχνε να βρει πού στηρίχτηκαν οι επικριτές του για να το χαρακτηρίσουν «άσεμνο», «αντιχριστιανικό», «ανήθικο». Βέβαια ο αγγλικός πουριτανισμός εκείνη την εποχή ήταν τρομερά ευαίσθητος, τόσο που ακόμα και τη διαμαρτυρία του φτωχού προς τον πλούσιο τη θεωρούσε εναντίωση στο θέλημα του Θεού.

Η ΤΖΕΗΝ ΕΪΡ της Σάρλοτ Μπροντέ αποτελεί ανεπανάληπτο επίτευγμα στην ιστορία της λογοτεχνίας. Είναι η «αυτοβιογραφία» μιας ορφανής κοπέλας που αφηγείται την πορεία της ωρίμανσής της στις τραχιές συνθήκες της πρόωμης βικτωριανής Αγγλίας καθώς και τον αγώνα της να ζήσει μια ζωή πιο πλούσια και πιο πλατιά απ' αυτήν που της επιφυλάσσει η κοινωνία της. Όταν βιώνει έναν μεγάλο έρωτα, πιστεύει ότι τα βάσανα της τελειώνουν, αλλά τα πράγματα δεν εξελίσσονται όπως τα περίμενε. Η Σάρλοτ Μπροντέ παρουσιάζει αυτήν τη γεμάτη πάθος και ένταση ιστορία μ' έναν τρόπο εξαιρετικά άμεσο και βιωματικό, αναπαριστώντας ολοζώντανον εμπρός μας έναν θαυμαστό κόσμο αισθήσεων και συγκινήσεων και πετυχαίνοντας να υπερβεί τα όρια του απλού μελοδράματος και να πλάσει ένα από τα συναρπαστικότερα, δημοφιλέστερα και αρτιότερα μυθιστορήματα που γράφτηκαν ποτέ.

Η *Τζέιν Έιρ* κυκλοφορεί σε νέα, πλήρη μετάφραση από τις εκδόσεις Σμίλη. Συνοδεύεται από κατατοπιστικές σημειώσεις, σχόλια και κριτικές για το έργο και τη συγγραφέα καθώς και από εικόνες.

Έχει μεταφερθεί έξι φορές στο κινηματογράφο. Αναμεσά τους ξεχωρίζει η εκδοχή του σκηνοθέτη Ρόμπερτ Στήβενσον το 1944 με τίτλο «Ανυπότακτη καρδιά» με πρωταγωνιστές την Τζόαν Φοντέν και τον μεγάλο (μιλάμε για πολύ μεγάλο!) Όρσον Ουέλς στο ρόλο του Έντουαρντ Ρότσεστερ.

Το 1996, ο Φράνκο Τζεφινρέλι έδωσε τη δική του σκηνοθετική εκδοχή της *Τζέιν Έιρ* με τη Σάρλοτ Γκένσμπουργκ στον ομώνυμο ρόλο και τον Ουίλιαμ Χαρτ ως Έντουαρντ Ρότσεστερ.

Ωστόσο, φέτος, η έκπληξη ήλθε από το θέατρο.

Τζέιν Έιρ στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Δημοσιεύθηκε στις 05 Δεκεμβρίου 2015. Το μυθιστόρημα της Σαρλότ Μπροντέ, *Τζέιν Έιρ*, ανεβάζει το National Theatre του Λονδίνου. Η παράσταση, η οποία ανέβηκε πρώτη φορά πέρυσι στη σκηνή του Bristol Old Vic σε δύο βραδιές, μεταδίδεται στις 8 Δεκεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών από το δίκτυο του National Theatre Live. Η σκηνοθέτης Σάλι Κούξον παρουσιάζει φέτος την παραγωγή στο Εθνικό Θέατρο σε μια ενιαία παράσταση. Η παράσταση αναμεταδίδεται ζωντανά από το Lyttelton Theatre του Λονδίνου με αγγλικούς υπότιτλους.

Εκατόν εξήντα εννιά χρόνια από τότε που η ασκημούτσικη, φιλάσθηνη κόρη του πάστορα παρακολουθούσε του λουδίτες να σπάνε τις μηχανές στο Γιουρκόσιρ (μην νιώθετε πως χάνετε επεισόδια από τέτοιες παρεκβάσεις – το Google τι το έχουμε;*) και έγραφε για άγρια πάθη και έρωτες που δεν επρόκειτο ποτέ της να βιώσει, το μυθιστόρημά της, καταξιωμένο πλέον κλασικό αριστούργημα στο Εθνικό

Θέατρο της Αγγλίας. Η σκηνοθέτρια Σάλι Κούκσον πέτυχε να της δώσει σύγχρονη φωνή δημιουργώντας μια ανελέητα απαιτητική παράσταση σωματικού θεάτρου που άφησε το κοινό... άφωνο. Ρωτάτε αν μιλάμε εκ πείρας; Φυσικά και ναι.

*για όταν είναι κλειστή η Βιβλιοθήκη.

Οι παλαιότεροι οι οποίοι αγόρασαν τα ανωτέρω προσδοκώντας να ταξιδέψουν στα παραμυθένια λημέρια του ρομαντικού δράματος και οι νεότεροι, λάτρεις της γοτθικής ατμόσφαιρας, πιθανόν να απογοητεύτηκαν από το σκηνικό: Τέσσερα επίπεδα, εξέδρες επικλινείς και μη, συνδέονται με σκάλες - χωρίς προστατευτικά κιγκλιδώματα, παρακαλώ, ήταν άραγε σκηνοθετική οδηγία για συμπληρωματικό σασπένς να αγωνιάς επί τρεις ώρες μην πέσει κανένας ηθοποιός και σπάσει όλα του τα κόκαλα; - και γίνονται σπίτι, αγρός, σχολείο, αρχοντικό, αγροικία. «Η Τζέιν Έιρ αγωνίζεται στη ζωή της, κοπιάζει» σημειώνει η σκηνοθέτρια. «Ήθελα ένα πολυεπίπεδο σκηνικό ώστε οι ηθοποιοί να κοπιάζουν».

Αν κοπιάζουν, λέει;

Θαύμα ισορροπίας, δεξιοτεχνίας, ερμηνείας και σωματικού μόχθου. Ηθοποιοί και μουσικοί ερμήνευσαν ρόλους, ζώα, αντικείμενα, ήχους μέχρι και το παιχνίδισμα της φωτιάς. Παρά τη σύγχρονη «ανάγνωση», όμως, το έργο κατάφερε να διασώσει και την ατμόσφαιρα του ρομάντσου

και το γοτθικό στοιχείο με την κρυμμένη στη σοφίτα, τρελή σύζυγο, μια έγχρωμη θεατρική ηθοποιό (που σίγουρα είναι και τραγουδίστρια - απίστευτη φωνή) να κλέβει την παράσταση.

Αν το επιχείρημα πως η *Τζέιν Έιρ* είναι ένα βιβλίο που συγκίνησε πολλές γενιές ανθρώπων δεν σας αρκεί, διαβάστε το μόνο και μόνο για να ακολουθήσετε την Τζέην στη νυχτερινή της περιπλάνηση στους διαδρόμους του Θόρνφιλντ Χολ όπου τότε, τότε αντηχεί ένα δαιμονικό γέλιο, συνοδευόμενο από βογγητά.

